

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ КОНТРОЛЮ ЗА ТВАРИНАМИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Красновид О.С., аспірантка 1 – го року навчання

Національний університет біоресурсів і природокористування, м. Київ, Україна

Цвіліховський М.І., доктор біологічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування, м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/my-orcid?orcid=0009-0008-5804-2867>

Питання чисельності безпритульних тварин на вулицях міст України сьогодні стає дедалі гострішим, оскільки люди побоюються гуляти відкритою територією, де, наприклад, є завелике скупчення собак, часом агресивних. Зважаючи на те, що в країні вже декілька років зростає число залишених напризволяще тварин, дана проблема є досить актуальною. Гуманним та раціональним її вирішенням є переведення таких тварин у спеціально облаштовані притулки (Центри контролю за тваринами). Однак навіть тут є досить багато питань, що потребують відповідей.

Спираючись на дані досліджень українського центру вивчення громадської думки «Соціоінформ», зазначимо, що станом на січень 2023 року в Україні було нараховано 510 притулків та стерилізаційних центрів, що опікуються покинутими тваринами. У них під опікою притулків та волонтерів знаходяться 25 799 собак та 19 473 котів. Оперуючи цими даними, може скластися враження, що проблему розміщення безпритульних тварин у притулках можна легко вирішити і не варто бити на сполох з питаннями їх утримання. Однак, об'єктивний погляд на ситуацію, спонукає до невтішних висновків.

Перш за все, більшість притулків в Україні (а це близько 60 – 65% від їх загальної кількості) переповнені та не розраховані на таку велику кількість тварин. Притулки не вирішують цю проблему, бо неможливо всіх тварин із вулиць зібрати і розмістити в одному місці. До того ж неможливо побудувати такі притулки в кожному місті України.

По друге, майже у всіх притулках для тварин є гостра нестача ресурсів. Більшість із них перебувають на балансі міста і є комунальними підприємствами, відповідно до чого у бюджеті закладаються кошти на їх утримання. Але вони не можуть стовідсотково покрити усі потреби, такі як утримання території, харчування тварин та їх лікування, придбання необхідних медичних препаратів, ремонт та виплата заробітної плати працівникам тощо. Ця проблема породжує ще декілька, а саме - брак спеціалізованих фахівців та необхідність благодійної допомоги для притулків.

Неодноразово піднімалося питання про те, що в центрах контролю за тваринами не вистачає фельдшерів і лікарів ветеринарної медицини та доглядальників. З огляду на це, сьогодні більшість притулків для тварин заохочують до роботи студентів, які мають дипломи фельдшера чи молодшого лікаря ветеринарної медицини або ж навіть недипломованих поки що студентів старших курсів, надаючи їм можливість проходження безкоштовної ветеринарної практики з обслуговування тварин, що мають різноманітні внутрішньої незаразної, хірургічної, акушерської, інфекційної та інвазійної патологій. Окрім цього, лікарі ветеринарної медицини – волонтери також беруть активну участь у функціонуванні центрів контролю за тваринами, надаючи свої послуги безкоштовно. Разом з цим, варто підкреслити, що в Україні не існує ні єдиної системи диспансеризації, ні протоколів лікування безпритульних тварин. Єдиною встановленою нормою є обов'язкова кастрація та стерилізація тварин і їх профілактична вакцинація від сказу та вірусних хвороб.

Ситуація з фінансовою благодійності притулків для тварин є такою ж, як і з людськими ресурсами. Виділених державою коштів не завжди вистачає на закриття базових потреб, сплату комунальних послуг тощо. Більшість притулків мають певну фінансову підтримку від волонтерів, меценатів та небайдужих людей. Зазвичай ці кошти виділяються для закриття рахунків на лікування тварин, закупівлю іграшок, лежаків, певних додаткових речей

(смаколики, інвентар для вихулу тварин та інше). Сюди ж варто віднести співпрацю деяких центрів контролю за безпритульними тваринами з європейськими притулками, що займаються волонтерською допомогою для чотирилапих та їх адопцією за межами України. У той же час, станом на лютий 2024 року адопція досліджених нами притулків Закарпатської, Київської, Чернігівської, Одеської областей складає не більше 50-55%, що в 1,5 рази менше ніж це було у серпні 2023 року.

Певним каменем протиріч у діяльності притулків для тварин можна також вважати дотримання ними норм біоетики. Так, без дотримання біоетичних норм і правил сьогодні не може існувати жоден Центр контролю за тваринами, а також проводитися будь-яка дослідницька діяльність з використанням тварин. Основним документом регулювання біоетичних норм і правил діяльності притулків для тварин в Україні є Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження». Цей Закон регламентує, що діяльність притулку має бути направлена на створення відповідних умов утримання безпритульних тварин, взаємодії із засобами масової інформації, громадськими організаціями з метою проведення просвітницької та виховної роботи з питань утримання та поводження з тваринами, забезпечення виконання заходів і місцевих програм з регулювання чисельності безпритульних тварин гуманними методами та пошуку тваринам нових власників.

З огляду на означене вище, можна зробити висновок, що нині діяльність притулків для тварин (центрів контролю за тваринами) в Україні опирається більше на власну ініціативу та вирішення поточних питань. У той же час, їх діяльність потребує створення новітньої нормативно – правової бази, перегляду державного фінансування, врегулювання питань системного диспансерного обстеження і профілактики захворювань тварин притулків, а також розроблення та запровадження єдиних протоколів їх лікування.

УДК 598.112.21:611.9:591.4:611.07

ОСОБЛИВОСТІ АНАТОМІЧНОЇ БУДОВИ КИШЕЧНИКУ ЄМЕНСЬКОГО ХАМЕЛЕОНУ (*CHAMAELEO CALYPTRATUS*)

Скачко С.М., аспірант, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1229-5980>

Куш М.М., доктор ветеринарних наук, Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5280-9755>

Незважаючи на те, що хамелеони популярні як домашні тварини, їх важко утримувати в неволі. Хвороби органів травлення в деяких видів рептилій, яких утримують в домашніх умовах, становлять більше 40,0 % [9]. Єменський хамелеон (*Chamaeleo calypttratus*) є поширеною рептилією в тераріумах усього світу, однак інформація про анатомічну будову його органів травлення є обмеженою, іноді суперечливою. Як відомо, порівняно з ссавцями, рептилії мають менш диференційовану анатомію шлунково-кишкового тракту [10]. Дослідники виділяють у кишечнику різних видів рептилій лише тонкий і товстий відділи без поділу на окремі кишки [1], або виділяють тонку і товсту кишку, а також ободову кишку [3], або дванадцятипалу, тонку і товсту кишку [6] кишечника, так і величезною кількістю видів рептилій, що займають різні екологічні ніші і відповідно, мають особливості будови апарату травлення. Лише лускоподібні рептилії становлять приблизно одну третину всіх живих амніот [2]. За даними [8] кишковий тракт єменського хамелеону є коротким і погано диференційованим. За інформацією [5] тонкий кишечник африканського хамелеону (*Chamaeleon africanus*) не поділений на дванадцятипалу і клубову кишку, а товстий відділ може бути поділений на ободову і пряму кишку. Недостатність інформації щодо топографії і будови органів травлення цих тварин є обмеженням для виконання ветеринарних діагностичних процедур, у першу чергу, рентгенографічних і ультразвукових. У той же час, для фахівців під час діагностики захворювань рептилій є проблемою номенклатура органів,